

Κειμενικοί δείκτες

Στις Πανελλαδικές πρέπει
να γράψω λέει
για κάτι κειμενικούς δείκτες...
Ξέρει κανείς τι είναι;

**Ναι, αλλά
προσοχή !**

Αυτά που θα διαβάσεις εδώ
ΔΕΝ θα τα αποστηθίσεις!
Τα διαβάζεις για να
τα **αξιοποιήσεις**
δημιουργικά
και να **αυτοσχεδιάσεις**
στο γραπτό σου!

Τι είναι
οι κειμενικοί δείκτες;

Οι **κειμενικοί δείκτες**
είναι αυτά που βρίσκω
στο κείμενο
και **στηρίζουν**
τη **γνώμη** μου
για το ...
"τι εννοεί ο ποιητής".

Τι τους **χρειαζόμαστε**
τους κειμενικούς δείκτες;

Για να **αναλύσουμε**
το κείμενο,
να **εμβαθύνουμε**
στο νόημά του
και να γράψουμε
την ερμηνεία μας,
δηλαδή ένα
ερμηνευτικό σχόλιο.

Βρίσκω πρώτα
το **λογοτεχνικό**
γένος/είδος.

Το κείμενο που μελετώ τι είναι;

Εντάξει! Αυτό
το βρίσκουν
κι οι γάτες...

**Ποίημα, πεζό ή
θεατρικό έργο;**

Μετά **ψάχνω**
τους
κειμενικούς
δείκτες*.

* Οι κειμενικοί δείκτες δεν είναι **αυτοσκοπός**.
Μέσα για να **καταλάβω** το κείμενο είναι.

Κοιτάζω **προσεκτικά**
όλο το **κείμενο**.
Σκέπτομαι διάφορα.
Συνδυάζω, κρίνω, θυμάμαι.
Αν κάποιος δείκτης
δεν με βοηθά, τον αφήνω.
Ψάχνω έναν καλύτερο!

Οι δείκτες
δεν αφορούν
μόνο τη **ΜΟΡΦΗ**,
αλλά και το
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ!

Δεν μπορείς να εξαρτάσαι
από την **κρίση** σου
όταν η **φαντασία** σου
δεν λειτουργεί....
Μ. Τουέιν

Μάρκ Τουέιν

Ας δούμε πρώτα
κειμενικούς δείκτες
που σχετίζονται με
τη **ΜΟΡΦΗ**.

Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι

Είναι η **ομορφιά**
που θα σώσει τον κόσμο.
Φ. Ντοστογιέφσκι

ΜΟΡΦΗ

➔ Γλωσσικές επιλογές

➔ Αφήγηση

➔ Λογοτεχνικό ρεύμα

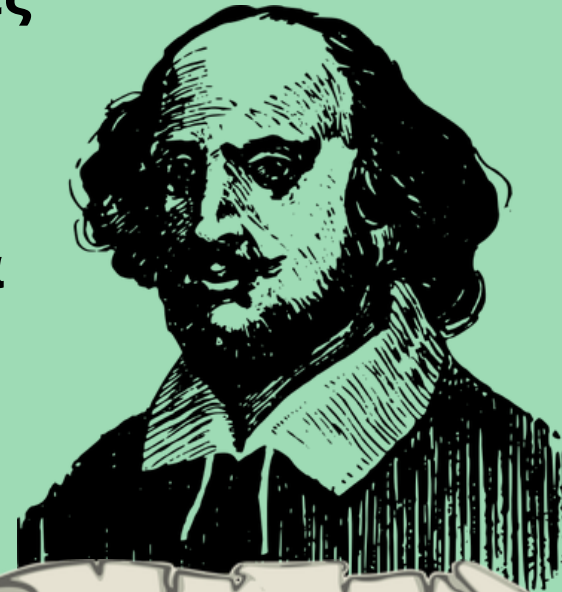
➔ Ύφος

➔ Εικόνες

➔ Μέτρο

➔ Ομοιοκαταληξία

➔ Ρυθμός

Μίλα μου **ψιθυριστά**
αν μου μιλάς γι' **αγάπη**.
Ουίλιαμ Σαίξπηρ

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

- ➡ α) Επιλογή **λεξιλογίου**
- ➡ β) Γραμματικοί **χρόνοι**,
εγκλίσεις,
ρηματικά πρόσωπα
- ➡ γ) **στίξη**
- ➡ δ) **σχήματα λόγου**

Λεξιλόγιο

Οι λέξεις
είναι πολλών ειδών:

- α) λαϊκές
- β) λόγιες
- γ) ιδιωτισμοί
- δ) εξειδικευμένο
λεξιλόγιο
- ε) αργκό
- στ) καθημερινές
- ζ) "ποιητικές"

Μια λέξη
κι όλα **σώζονται**.
Μια λέξη
κι όλα **χάνονται**.
Αντρέ Μπρετόν

Κάθε **δημιουργός** με τις επιλογές του
δημιουργεί το δικό του **λεκτικό σύμπαν**.

Γραμματικοί χρόνοι

➔ Βαθμίδες → Παρελθόν - Παρόν - Μέλλον

➔ Ποιόν ενέργειας

➔ Μη συνοπτικό → Κάτι που **διαρκεί**
(Ενεστώτας - Παρατατικός
- Εξακολουθ. Μέλλοντας)

➔ Συνοπτικό → Κάτι **στιγμιαίο**
(Αόριστος, Στιγμιαίος Μέλλοντας)

➔ Συντελεσμένο → κάτι που **έχει ολοκληρωθεί**
(Παρακείμενος - Υπερσυντέλικος
- Συντελεσμένος Μέλλοντας)

→ Στον Παρακείμενο, ενώ κάτι έχει ολοκληρωθεί,
το αποτέλεσμα του **ισχύει** και στο παρόν.

Εγκλίσεις

Οριστική

→ εκφράζει ενέργεια/κατάσταση
πραγματική, βέβαιη

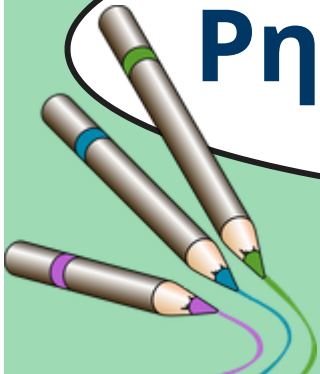
Υποτακτική

→ εκφράζει *το ζητούμενο,*
το ενδεχόμενο,
το επιθυμητό, την ευχή

Προστακτική

→ εκφράζει *προσταγή,*
παράκληση

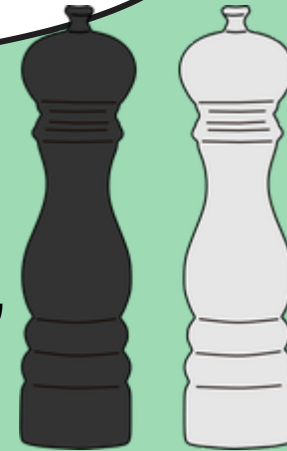

Ρηματικά πρόσωπα

- ➔ **α' πρόσωπο** → ζαπ*, **υποκειμενικότητα**,
εξομολογητικός τόνος, ζεστό ύφος
- ➔ **β' πρόσωπο** → ζαπ*, **διαλογικός χαρακτήρας**
+ δραματικότητα, φιλικότητα,
συμβουλή, παράκληση
διδακτικό ύφος
- ➔ **γ' πρόσωπο** → **αντικειμενικότητα**, αμεροληψία,
ουδετερότητα, γενίκευση,
καθολικότητα, αποστασιοποίηση

*ζαπ → ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα
(μην το παραχρησιμοποιήσεις - κουράζει)

Σχήματα Λόγου

- ➔ Τα "**παιχνιδίσματα**" του λόγου, το **αλατοπίπερο** των συγγραφέων και των ποιητών!
- ➔ Είναι "**ιδιορρυθμίες**" που σχετίζονται με τη **θέση** των λέξεων ή με τη **σημασία** τους π.χ. μεταφορές, παρομοιώσεις, προσωποποιήσεις, σχήμα κύκλου, υπερβατό, συνεκδοχή, επαναλήψεις, παρηχήσεις, χιαστό, ασύνδετο κλπ.
- ➔ **ΓΙΑΤΙ** επέλεξε ο δημιουργός αυτό το σχήμα λόγου; Κάτι θέλει να πετύχει. Τι υποθέτεις; **Σύνδεσέ το με το νόημα** του κειμένου!

Στίξη

- ➔ Η **παρουσία** των **συμβόλων στίξεως** (τελεία, θαυμαστικό, ερωτηματικό, παύλες, εισαγωγικά κλπ)
- ➔ ή η **απουσία** αυτών παίζει σημαντικό ρόλο στη λογοτεχνία.
- ➔ π.χ. όταν ένας ποιητής θέλει να μιλήσει με χαμηλή φωνή. βάζει τις λέξεις του μέσα σε **παύλες ή παρενθέσεις**
- ➔ ή όταν θέλει να ειρωνευτεί χρησιμοποιεί **εισαγωγικά ή θαυμαστικό**.

ΑΦΗΓΗΣΗ

Ο τύπος του αφηγητή

Ομοδιηγητικός

(συμμετέχει στην ιστορία)

→ **εσωτερική** εστίαση

[έχει τη δική του οπτική μόνο εννοείται]

Ετεροδιηγητικός

→ **εξωτερική** εστίαση

(δεν συμμετέχει στην ιστορία)

[...δεν τα ξέρει όμως όλα

π.χ. αστυνομικά μυθιστορήματα

ή περιπέτειες φαντασίας - για σασπένς]

→ **μηδενική** εστίαση

(παντογνώστης αφηγητής)

[ξέρει τά πάντα, τι έγινε, τι θα μεσολαβήσει, τι

σκέφτονται οι ήρωες και γιατί

και φυσικά ξέρει και το τέλος της ιστορίας!]

Αφηγηματικοί τρόποι

- ➔ α) Αφήγηση → πλάγιος λόγος
- ➔ β) Διάλογος → συνομιλία σε ευθύ λόγο,
α' + β' πρόσωπο → δραματικότητα
- ➔ γ) Περιγραφή → αναπαράσταση προσώπων,
τόπων, αντικειμένων, φαινομένων.
Είναι **στατική**, σε αντίθεση με την αφήγηση.
- ➔ δ) Εσωτερικός μονόλογος → αυτά που νιώθει
ή σκέπτεται ο ήρωας σε **α' πρόσωπο, Ενεστώτα**,
χωρίς την παρεμβολή αφηγητή
- ➔ ε) Αφηγηματικό σχόλιο → παρεμβολή γνώμης,
σκέψης από τον αφηγητή,
έξω από τη ροή της αφήγησης

Αφηγηματικές τεχνικές

ab ovo → από την αρχή

Το εύκολο: αφηγούμαστε τα γεγονότα με χρονολογική σειρά.

in medias res → από τη μέση

Όταν η ιστορία μας ξεκινάει από τη μέση, όπως π.χ. στην Ιλιάδα.

flash back → αναδρομική αφήγηση

Ξαφνικά μέσα στη ροή του κειμένου αναφέρονται παλαιότερα επεισόδια, που έχουν προηγηθεί.

προδρομική αφήγηση

Ο συγγραφέας αναφέρεται σε γεγονότα που θα συμβούν αργότερα στην ιστορία. π.χ. "δεν είχε γνωρίσει ακόμα τον άντρα που θα κατέστρεφε τη ζωή της"(καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι θα την "πατήσει" στο μέλλον η ηρωίδα)

Αφηγηματικές τεχνικές

επιτάχυνση/επιβράδυνση

→ κάποια γεγονότα τα **περιγράφει διεξοδικά** στην αφήγηση ο συγγραφέας ή άλλα τα **προσπερνά** γρήγορα
π.χ. για μία σκηνή μπορεί να γράψει σελίδες ενώ για μεγάλες χρονικές περιόδους της ιστορίας να αφιερώσει μόνο δύο γραμμές.

προϊδεασμός

→ **ψυχολογική προετοιμασία** του αναγνώστη για το τι θα γίνει στη συνέχεια της αφήγησης

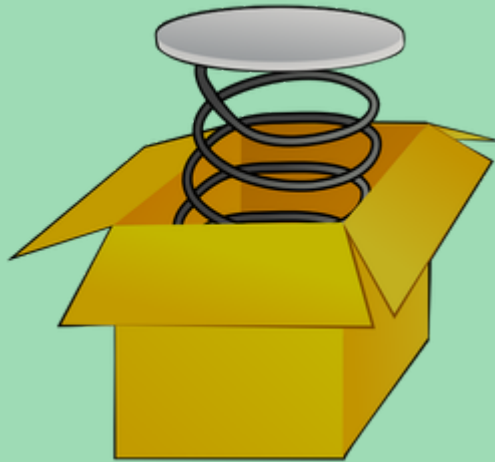

προοικονομία

→ δημιουργία κατάλληλων **προϋποθέσεων**, ώστε να είναι **φυσική** η πλοκή

εγκιβωτισμός

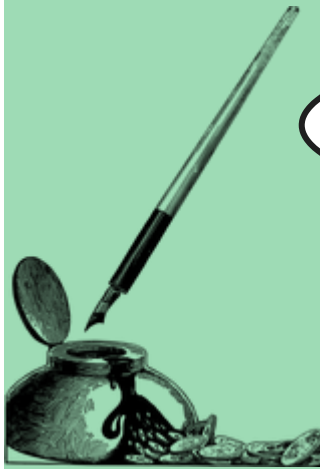

Εγκιβωτισμένη αφήγηση
έχουμε όταν
παρεμβάλλεται
στην **κύρια** αφήγηση
μία **δευτερεύουσα**.

Φαντάσου ότι είναι ένα **κουτί** η αφήγηση
και **μέσα στο κουτί** μπαίνει **ένα άλλο** κουτί.

Παράδειγμα:
το **τραγούδι** του **Φήμιου** στους μνηστήρες στην Ιθάκη.

Λογοτεχνικό ρεύμα

Ανάλογα με την εποχή και την ιδιοσυγκρασία του δημιουργού εντάσσεται κάθε λογοτεχνικό έργο σ' ένα ρεύμα:

→ Κλασικισμός,
→ Παρνασσισμός,
→ Ρομαντισμός,
→ Ρεαλισμός,
→ Νατουραλισμός,
→ Υπερρεαλισμός,
→ Συμβολισμός κλπ.

Έμιλυ Ντίκινσον

→ Καλό είναι να τα ξαναθυμηθείς λιγάκι. Στα βασικά.
Τι είναι χοντρικά το καθένα!
(Τα παλαιά εν συντομία... κοίτα **τα πιο σύγχρονα** περισσότερο,
πρόσεξε τα **χαρακτηριστικά** τους, ώστε αν θελήσεις να εντάξεις
κάποιο από αυτά στο ερμηνευτικό σχόλιό σου).

Ύφος

Ο προσωπικός τρόπος γραφής κάθε δημιουργού δίνει το στίγμα του ύφους του:

π.χ. απλό, λιτό, οικείο, εξεζητημένο, γλαφυρό, κομψό, ειρωνικό, εξομολογητικό, διδακτικό, προτρεπτικό, σύνθετο, πυκνό, λαϊκό, λόγιο, προφορικό, στοχαστικό, χιουμοριστικό, επίσημο κλπ.

Είδη του ύφους

γλαφυρό

πολλά **διακοσμητικά** στοιχεία,
παραστατικό, σαφές, **καλαίσθητο**

ξηρό, άκοσμο

το αντίθετο του γλαφυρού

πυκνό

όχι πολυλογίες, **λίγες λέξεις** - **πολύ ζουμί**

χαλαρό

το αντίθετο του πυκνού.

σκοτεινό

δύσκολα βγάζεις **νόημα**·
η υπερβολή του χαλαρού

λεπτό

με **χειρουργική δεξιοτεχνία** αποδίδει
λεπτές συγκινήσεις και δυσκολοδιάκριτες
διαφορές· χρειάζεται μεγάλη **καλλιέργεια**

απλό, λιτό

φυσικότητα, λιτότητα
χωρίς περίπλοκα σχήματα, φράσεις

ευθύ,
ειλικρινές

Παρουσιάζεται ο δημιουργός και
τα γεγονότα **ως έχουν, χωρίς ψέμα**

προσποιητό

το αντίθετο του ευθέως,
υποκριτικό

αφελές,
λαϊκότροπο

απλοϊκό, χωρίς στολίδια
και χάρη,
αλλά με **ειλικρίνεια**

σοβαρό,
σεμνό

μακριά από αφέλεια,
ζητά την **κομψότητα**
και τη **χάρη** αλλά με **μέτρο**,
χωρίς επίδειξη

προσβλητικό
αγενές

το αντίθετο του σεμνού,
χρήση **άσεμνων** λέξεων φράσεων,
χωρίς πληθυντικό ευγενείας κλπ

επιτηδευμένο

κείμενο **γραμμένο**
μ' επιτηδειότητα
και δεξιοτεχνία,
πολύ **προσεγμένο**

εξεζητημένο

η υπερβολή του
επιτηδευμένου,
επίδειξη γνώσης,
συγγραφικής δεινότητας

υποβλητικό

ρευστή, φευγαλέα συναισθηματική
κατάσταση, **υπαινιγμοί,**
δεν φωνάζει, υποβάλλει.
Συχνό στον συμβολισμό,
εξπρεσιονισμό.

υψηλό

εξαίρει αρετές και πράξεις πάνω από
το σύνηθες, "**κλέα ἀνδρῶν**",
ευρύτητα λόγου, πλούτος **εικόνων**

προσωπικό

ιδιαίτερο,
όχι καθιερωμένο,
εντελώς **ατομικό**
π.χ. Καβάφης που είναι
μια κατηγορία μόνος του.

Ιδιαιτερότητες, σφάλματα ύφους

βαρβαρισμός
σολοικισμός

παραβίαση γραμματικών,
συντακτικών **κανόνων**

νεολογισμός

νέες, ξένες ή **ανύπαρκτες** +
άχρηστες **λέξεις**

αρχαϊσμός

χρήση **αρχαίων λέξεων** σε
κείμενο γραμμένο στη **δημοτική**

ιδιωματισμός

χρήση **ιδιωμάτων**, στοιχείων
τοπικής διαλέκτου σε κείμενο
γραμμένο στη **δημοτική**

διγλωσσία,
σύγχυση
γλωσσών

ανακατεμένα στοιχεία
δημοτικής +
καθαρεύουσας ή τοπικής
γλώσσας κ.α.

Εικόνες

- ➔ Η δημιουργία **εικόνων, στιγμιοτύπων**, που σχετίζονται με όλες τις **αισθήσεις**: π.χ. οπτικές, ακουστικές, κινητικές, στατικές, οσφρητικές, οπτικοακουστικές κλπ.
- ➔ Είναι η "**ζωγραφική**" των συγγραφέων. Η δική τους ματιά. Τα κάδρα, οι φλασιές τους.
- ➔ Οι εικόνες είναι **πολυδύναμες**· μπορούν να μας εισάγουν στον κόσμο του έργου, να φωτίσουν **λεπτομέρειες** που οι ευαίσθητες κεραίες του λογοτέχνη θα εντοπίσουν.

Στιχουργική

➡ Το **μέτρο**, οι **συλλαβές**, η **ομοιοκαταληξία**, οι **διασκελισμοί*** είναι εργαλεία στα χέρια των ποιητών. Καθένας τους τα χρησιμοποιεί κατά βούλησιν.

➡ * **διασκελισμό** έχουμε όταν το νόημα του στίχου δεν ολοκληρώνεται αλλά συνεχίζεται και στον επόμενο στίχο. Αυτό δίνει έναν νευρώδη ρυθμό, έχει ιδιαίτερο αισθητικό αποτέλεσμα.

Μέτρο

Μέτρο είναι η εναλλαγή
άτονων - τονισμένων συλλαβών
με διάφορους συνδυασμούς:

➔ **α) ίαμβος** → **υ - ***

Αχός βαρύς ακούγεται πολλά ντουφέκια πέφτουν

➔ **β) τροχαίος** → **- υ** → το ανάποδο του ίαμβου

Από τα γλυκά σου μάτια τρέχει αθάνατο νερό

➔ **γ) δάκτυλος** → **-υυ** → όπως τα έπη του Ομήρου

Πάμε σαν άλλοτε, πάμε σαν άλλοτε

στο μακρινό τ' ακρογιάλι (χορεύεται **βαλσάκι!**) 🎵

➔ **δ) ανάπαιστος** → **υυ-** → το ανάποδο του δακτύλου

Στων Ψαρών την ολόμαυρη ράχη

➔ **ε) μεσότονος** → **υ-υ**

τα πρώτα μου χρόνια τ' αξέχαστα τά 'ζησα

*** υ** = βραχύ, σύντομο, άτονο
- = μακρό, τονισμένο

Ομοιοκαταληξία

Τα είδη της ομοιοκαταληξίας είναι:

α) ζευγαρωτή → ααββ

β) πλεχτή → αβαβ

γ) σταυρωτή → αββα

δ) ζευγαροπλεχτή → ααβγγβ

ε) ελεύθερη

ή μεικτή → διάφοροι τύποι

Μην αγχώνεις! δε θα σου ζητηθεί να βρεις το είδος της ομοιοκαταληξίας! Το πιθανότερο είναι να μη χρειαστεί καν σχόλιο η ομοιοκαταληξία...

Ρυθμός

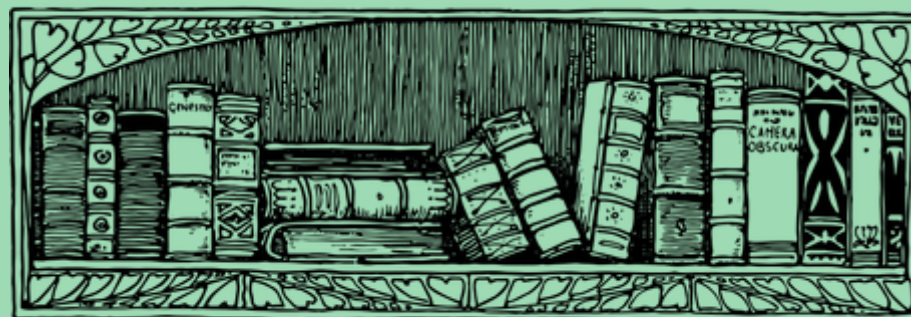
➡ Κάθε κείμενο έχει μια **μουσική** μέσα του, έναν **ιδιαίτερο τόνο** με τον οποίο ακούγεται στο αυτί μας.

➡ Έτσι δημιουργείται μία **ευχάριστη αίσθηση** κατά την ανάγνωσή του.

➡ Αν το θέμα είναι λυπηρό μπορεί να είναι **θλιβερός** ο ρυθμός ή **αγχωτικός**. Κι έτσι όμως ένα δυνατό κείμενο προκαλεί απόλαυση.

➡ **Δεν ταυτίζεται** υποχρεωτικά με το **μέτρο**, αφού δεν είναι υποχρεωτικό να υπακούει σ' αυστηρούς κανόνες, αλλά σ' έναν **αρμονικό συνδυασμό ήχων**.

Έρθε, λοιπόν,
η σειρά
του
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

➡ Τίτλος + Συγκείμενο

➡ Θέμα, Ερώτημα

➡ Μοτίβο

➡ Χαρακτήρες

➡ Πλοκή

➡ Οι άνθρωποι

➡ Οι συνθήκες

Αν η **καρδιά** μπορούσε
να **σκεφτεί**
θα **σταματούσε**.
Φερνάντο Πεσσόα

Ο τίτλος

Φυσικά θ' ασχοληθείς με τον τίτλο!

Πολλές φορές είναι τόσο **εύστοχος** που "τα λέει όλα" θα λέγαμε απλουστευτικά. Άλλοτε όχι. Κάποτε **προκαλεί** λέγοντας το αντίθετο από αυτό που θέλει να πει.

Θα κοιτάξεις **πώς σχετίζεται με το περιεχόμενο.**

Πρόσεξε μία μία **όλες τις λέξεις.** *Μήπως είναι ερώτηση που απαντάται στο κείμενο; Μήπως παραπέμπει σε άλλο έργο; Μήπως θυμίζει κάτι; Μήπως είναι λογοπαίγνιο;*

Τι είναι το συγκεκριμένο;

Μη σε τρελαίνει η λέξη!

Το "συγκεκριμένο" δείχνει σε **ποια εποχή** γράφτηκε το έργο (κοιτάς το μικρό **εισαγωγικό** και προσέχεις αν υπάρχει κάποια **χρονολογία**).

Έτσι μπορείς να φανταστείς το **πολιτιστικό πλαίσιο** μέσα στο οποίο δρουν οι ήρωες (κοινωνικές προκαταλήψεις, δυσκολίες, ατμόσφαιρα).

π.χ. αν ένα ποίημα γράφτηκε το 1942, σκέφτεσαι ότι στην Ελλάδα είχαμε κατοχή. Δεν σημαίνει όμως αυτό ότι το ποίημα θα λέει ντε και καλά για τον πόλεμο ή τους Γερμανούς. Μπορεί να μιλά για την αγάπη...

Θέμα και ερώτημα

- ➔ Στον αναγνώστη το κείμενο προκαλεί ένα **ερώτημα**. Όχι οποιοδήποτε ερώτημα. Το κρίσιμο. Το ζωτικό. Οι αναγνώστες έχουν ποικίλες ανταποκρίσεις στο ερώτημα.
- ➔ Το **θέμα** του κειμένου είναι **η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα**. Η απάντηση που δίνουν τα πρόσωπα ή ο ίδιος ο δημιουργός. Το θέμα δεν είναι ξεκάθαρο πάντα. Σχετίζεται με την οπτική του αναγνώστη. Ίσως σ' ένα κείμενο να εμπεριέχονται περισσότερα του ενός.
- ➔ π.χ. στο "Φουραντάν" ή το "Πίστομα" η **θεματική** είναι ο φόνος, το **ερώτημα** είναι το γιατί κανείς σκοτώνει και το **θέμα** είναι η ασφυκτική πίεση της κοινωνίας η οποία μπορεί να οδηγήσει κάποιον στον φόνο.

Τι είναι το μοτίβο;

- ➔ Είναι **φράσεις ή βασικά θέματα** που επαναλαμβάνονται μέσα **στο έργο ενός δημιουργού ή πολλών**.
Συχνά χαρακτηρίζει μια ευρύτερη **περιοχή**, όπως τα Βαλκάνια (π.χ. η θυσία ανθρώπου για θεμελίωση κτίσματος).
- ➔ Το μοτίβο **δεν πρέπει να συγχέεται με το "θέμα" ή τη "θεματική"** (π.χ. θέμα είναι η "ξενιτιά", μοτίβο είναι "ο γυρισμός του ξενιτεμένου", μοτίβα είναι η σιωπή, η φυγή, τα τείχη... τα βρίσκουμε σε πολλά κείμενα)

Χαρακτήρες Πρόσωπα

Είναι οι **ήρωες** του έργου.

Ο κεντρικός χαρακτήρας ονομάζεται **πρωταγωνιστής**. Συχνά υπάρχουν πολλοί πρωταγωνιστές που συμπληρώνουν ο ένας τον άλλον.

Στα ποιήματα το "**ποιητικό υποκείμενο**" (που μπορεί να είναι ένα ή περισσότερα) είναι αυτό που ενεργεί ή μιλά στο ποίημα. Μπορεί να **ταυτίζεται** με τον **ποιητή**, μπορεί και όχι.

Τι κάνει έναν ήρωα
να μοιάζει αληθινός;

-
- η ζωντάνια
 - η πειστικότητα
 - η συνέπεια λόγων - έργων
 - η αντιστοιχία με την πραγματικότητα

Τι μελετώ σ' έναν ήρωα;

-
- τα κίνητρα δράσης του
 - το ήθος του
 - τις σχέσεις με τα άλλα πρόσωπα
 - τις σκέψεις, πράξεις και τα λόγια του
 - τα μέσα που μετέρχεται για να φτάσει το στόχο του

Η πλοκή

- ➔ **Πλοκή** είναι η **εξέλιξη**, η τροπή των γεγονότων μιας ιστορίας, τα **ξαφνιάσματα**, οι **ανατροπές** που γίνονται στην υπόθεση, η **διακοπή** (**σασπένς**), η δημιουργία **αγωνίας** **ώστε...**
- ➔ να **κρατηθεί αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη,**
- ➔ να **δοθούν πληροφορίες** για την εκτυλισσόμενη **ιστορία**
- ➔ και να **προωθηθεί η δράση.**

Οι άνθρωποι

Οι **ήρωες** έχουν μια δική τους **ζωή**.
Τα **ποιητικά υποκείμενα** δρουν, νιώθουν,
αλληλεπιδρούν, σκέπτονται, έχουν αξιακό κώδικα,
βιώνουν προβλήματα ή χαρές.

Πρέπει να "**γνωρίσω**" καλά τους ήρωες!

Μελετώ:

πάθη, συγκρούσεις, έχθρες

στάσεις, συμπεριφορές, σχέσεις

πόθους, όνειρα, προσδοκίες, στόχους

προβληματισμούς, ερωτήματα

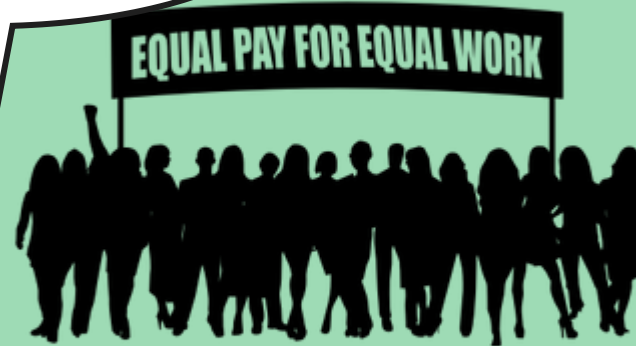
αξίες, ιδέες, αντιλήψεις

Οι συνθήκες

Η ζωή των ηρώων
ξεδιπλώνεται
μέσα σε μία **κοινωνία**.

Μελετώ:

- ➔ ιστορική στιγμή - συγκυρίες
- ➔ πολιτικό κλίμα - κινήματα
- ➔ κουλτούρα, συνήθειες, ήθη, έθιμα
- ➔ προκαταλήψεις και στερεότυπα
- ➔ κοινωνικούς "μύθους" - θρύλους
- ➔ κρίσεις - κοινωνικά προβλήματα

Άρα... πλησιάζοντας
με κριτική ματιά
ένα κείμενο
βρίσκω **πολλά**
στοιχεία
για να **με βοηθήσουν**
να το καταλάβω
και να το **ερμηνεύσω.**

Αυτά τα στοιχεία
τα έχει επιλέξει ο ίδιος
ο **λογοτέχνης**
και μας τα προσφέρει
για να τα μελετήσουμε.
Στόχος του είναι να μας κάνει
να τα αναζητήσουμε.
Γι' αυτό γράφει, άλλωστε.
Για να **επικοινωνήσει μαζί μας.**

Τι δεν πρέπει να ξεχνώ:

Βρίσκω
κειμενικούς δείκτες
από **ΟΛΟ το κείμενο**
και **όχι ενός είδους.**

Ως προς τις **παραπομπές**
σε χωρία του κειμένου
καλύτερο είναι να αποδίδονται
με δικά σου λόγια* και **όχι**
σε εισαγωγικά με τελίτσες.

Αυτό "χαλάει" την εικόνα του σχολίου.
Θυμίζει μαθηματική απόδειξη.
Άντε να το κάνεις μία φορά...

Προσοχή!

**Εντοπίζεις κάποιο στοιχείο
και αναλύεις τη σκέψη σου.*

Δεν ξαναγράφεις ό,τι λέει το κείμενο!

Στόχος είναι να **εμβαθύνεις**.

Όχι να πεις τα ίδια!

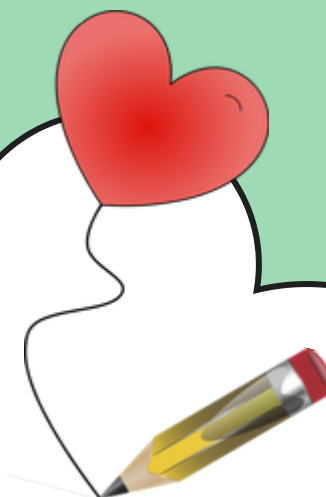
**Τελικά... γράφω
ένα κείμενο πηγαίο**

βασισμένο βέβαια
στη μελέτη των δεικτών,
αλλά χωρίς να τους αφήσω
να κάνουν το κείμενό μου να μοιάζει με...

λογαριασμό της ΔΕΗ:

"τόσο και τόσο κάνουν τόσο"!

Πρέπει το αποτέλεσμα να είναι
έστω και λίγο **λογοτεχνικό**,
να έχει **αίσθημα**,
να είναι **ειλικρινές**.

Καλή έμπνευση!

Αυτά που βοήθησαν να γραφτεί
το μικρό αυτό βιβλιαράκι:

Φάκελος υλικού - Δίκτυα κειμένων Γ' Γενικού Λυκείου, Αθήνα 2019

Α. Γεωργιάδου - Κ. Δεμερτζή - Μ. Δουζίνα, **Προσεγγίζοντας το αδίδακτο λογοτεχνικό κείμενο**, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2020

Α. Γεωργιάδου - Κ. Δεμερτζή, **Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία**, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2019

...η παρουσίαση της **Αγάθης Γεωργιάδου** στα εκπαιδευτήρια "**Νέα Παιδεία**" στις **23-11-2019**

... και οι σημειώσεις της φίλης μου **Μαρίας Κοντάρη** από το **1ο Λύκειο Αιγάλεω**

